

PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
W LUBLINIE

20-074 Lublin, ul. Spokojna 9a
Tel. (0-81) 532-35-31, 743-77-30, 532-54-48, Tel/Fax (0-81) 532-08-26
E-mail: lublin@uokik.gov.pl

Lublin, dnia 2 września 2002 r.

RLU-500-14/2002/IM

Urząd
Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Delegatura w Lublinie
Wzrynięto/Wystawiono dnia 20.08.2002.
dz

Decyzja RLU Nr 17/2002

Na podstawie :

- I. art. 104 k.p.a. i art. 9 w związku z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2000 r. Nr 122 poz. 1319 ze zm.) , po rozpatrzeniu sprawy wszczętej z urzędu, przeciwko Lubelskim Zakładom Energetycznym Lubzel S.A. w Lublinie, ul. Garbarska 21, w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdza się stosowanie praktyki ograniczającej konkurencję , polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku, poprzez narzucenie w umowach sprzedaży energii elektrycznej dla odbiorców indywidualnych uciążliwego dla nich zapisu, iż obowiązki i prawa stron umowy określa m.in. Taryfa dla energii elektrycznej Lubzel S.A. bez jednoczesnego poinformowania o jej postanowieniach i nakazuje się jej zaniechanie .
- II. art. 104 k.p.a. i art. 9 w związku z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2000 r. Nr 122 poz. 1319 ze zm.) , po rozpatrzeniu sprawy wszczętej z urzędu, przeciwko Lubelskim Zakładom Energetycznym Lubzel S.A. w Lublinie, ul. Garbarska 21, w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdza się stosowanie praktyki ograniczającej konkurencję , polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku, poprzez narzucenie w treści Ogólnych Warunków Umowy Sprzedaży Energii Elektrycznej i Świadczenia Usług Przesyłowych, stanowiących integralną część Umowy Sprzedaży Energii Elektrycznej i Świadczenia Usług Przesyłowych, zapisu uciążliwego dla Odbiorców energii elektrycznej w postaci wyłączenia odpowiedzialności Dostawcy z tytułu prowadzenia prac eksploatacyjnych lub usuwania awarii na terenie Odbiorcy .

III. art. 104 kpa § 1 i art. 101 ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada się na Lubelskie Zakłady Energetyczne Lubzel S.A. karę pieniężną w wysokości 35000 zł (trzydzieści pięć tysięcy złotych), płatną do budżetu Państwa .

Uzasadnienie :

W ramach wykonywania swoich ustawowych obowiązków Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszczął w dniu 24.05.2002 r. postępowanie wyjaśniające w sprawie ustalenia , czy zapisy wzoru umowy sprzedaży energii elektrycznej dla odbiorców indywidualnych, stosowanej przez Lubelskie Zakłady Energetyczne Lubzel S.A. (zwane dalej Lubzel S.A.) nie zawierają zapisów uciążliwych dla odbiorców energii, a więc czy nie są naruszane chronione prawem interesy konsumentów . Uzyskany od Lubzel S.A., aktualnie stosowany, wzór umowy sprzedaży energii elektrycznej dla odbiorców indywidualnych (grupa taryfowa G) po przeprowadzonej analizie stał się podstawą wszczęcia przez Prezesa UOKiK w dniu 28.06.2002 r. sformalizowanego postępowania antymonopolowego .

Postępowanie zostało wszczęte w związku z możliwością nadużywania pozycji dominującej przez Lubzel S.A. na rynku poprzez :

- narzucanie odbiorcom energii elektrycznej uciążliwych warunków umów sprzedaży energii elektrycznej (§ 6 pkt 2 wzoru Umowy sprzedaży energii „ oraz ust. 1 pkt 1 i pkt 8 Ogólnych warunków Umowy) w postaci umieszczenia tam zapisów odsyłających w kwestiach istotnych dla odbiorców do Taryfy dla energii elektrycznej Lubzel S.A. (zwanej dalej Taryfą), co może stanowić naruszenie art. 8 ust. 1 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (...);
- narzucanie odbiorcom energii elektrycznej uciążliwych warunków umów sprzedaży energii elektrycznej (ust. III pkt 1.9 Ogólnych warunków Umowy) poprzez umieszczenie w nich zapisu w postaci : „Odbiorca nie będzie rościł pretensji z tytułu prowadzenia prac eksploatacyjnych (np. wycinki drzew w pobliżu przyłącza, odkopania kabla w celu jego naprawy itp.) przez pracowników Sprzedawcy”, mogącego wyłączać odpowiedzialność Lubzel S.A. z tytułu powstania szkody, na skutek prowadzenia przez niego, na terenie Odbiorcy, planowanych prac eksploatacyjnych lub usuwania awarii, co może stanowić naruszenie art. 8 ust. 1 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (...).

Przesłana przez Lubzel S.A. odpowiedź na postanowienie wszczynające postępowanie antymonopolowe w sprawie wskazuje, że nie uznaje on zarzutów stosowania zakazanych przez ustawę antymonopolową praktyk.

W swoich wyjaśnieniach Lubzel S.A. stwierdził, że zarzucane mu odsyłanie odbiorców energii elektrycznej do Taryfy Lubzel S.A. ma nie powodować jednak niemożności zapoznania się z zapisami Taryfy, ponieważ w § 5 Umowy sprzedaży energii zawarta jest informacja, że Taryfa jest opublikowana w Biuletynie Urzędu Regulacji Energetyki, ponadto jest ona dostępna na stronie internetowej Lubzel S.A. oraz jest do wglądu w siedzibach Zakładów Energetycznych i Biurach Obsługi Klienta. Ponadto poinformowano, iż w momencie zawierania umowy Odbiorca jest informowany o dostępności Taryfy, a dokonując wyboru grupy taryfowej jest z Taryfą zapoznawany. Lubzel S.A. przyznał, że wzór Umowy zawiera zapis o tym, że w Taryfie znajdują się prawa i obowiązki Odbiorcy, ale wg niego nie jest to zgodne z rzeczywistym stanem i prawnym, ponieważ Taryfa zawiera aktualnie rodzaje oraz wysokości stawek i cen oraz warunki ich stosowania. Lubzel S.A. wyjaśnił, że każdy klient jest szczegółowo informowany o treści aktualnej Taryfy, jednak bez formalnego potwierdzenia tego faktu. Zdaniem dostawcy energii doręczanie każdemu odbiorcy aktualnej Taryfy pociągnęłoby za sobą dodatkowe koszty.

W stosunku do drugiego zarzutu, dotyczącego wyłączenia odpowiedzialności z tytułu szkód wyrządzonych podczas prac wykonywanych na terenie Odbiorcy, Lubzel S.A. wyjaśnił, że taki zapis, zawarty w Ogólnych warunkach (...), będących integralną częścią Umowy sprzedaży energii elektrycznej miał na celu „poinformowanie Odbiorcy, że zobowiązany jest on do akceptowania wejścia na jego posesję oraz prowadzenia przez Sprzedawcę prac niezbędnych do utrzymania sprawności urządzeń...”. Ponadto, zdaniem Lubzel S.A., powołanie się, także w Ogólnych warunkach (...), w ust. I pkt 16.1, na Kodeks Cywilny, mający zastosowanie w sprawach nie unormowanych Umową, wskazuje Odbiorcy, iż ma on prawo dochodzenia roszczeń odszkodowawczych na zasadach ogólnych. Lubzel S.A. przyznał, że kwestionowany przez organ antymonopolowy zapis „mógł powodować wątpliwości interpretacyjne”, w związku z czym zostanie wykreślony.

Do przesłanych wyjaśnień została dołączona Taryfa oraz projekty wzorców nowej Umowy US1/2 oraz nowych Ogólnych warunków do tejż Umowy. Z § 6 Umowy usunięty został zapis, iż prawa i obowiązki stron Umowy określa (m.in.) Taryfa. Z kolei nowe brzmienie ust. III pkt 1.9 Ogólnych warunków pomija zdanie, iż „Odbiorca nie będzie rościł pretensji z tytułu prowadzenia prac eksploatacyjnych...”.

Prezes UOKiK ustalił, co następuje :

Przedstawiona przez Lubzel S.A. Taryfa zawiera m.in. dwa rozdziały szczególnie istotne dla odbiorców, tj. rozdział 6 „Bonifikaty i upust za niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców” oraz rozdział 7 „Opłaty za nielegalny pobór energii elektrycznej” . Znajdują się tam zapisy ważne dla odpowiedzialności stron umowy sprzedaży energii . W oparciu o treść samej Umowy sprzedaży energii ... Odbiorca nie jest w stanie ustalić, jakie przysługują mu bonifikaty i upusty za niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców przez dostawcę energii oraz jakie są zasady ustalania przez Lubzel S.A. opłat za nielegalny pobór energii .

Na podstawie dodatkowych wyjaśnień Lubzel S.A., organ antymonopolowy, ustalił , że ma on aktualnie, jako dostawca, (stan na 31.07.2002 r.) zawartych 461539 umów sprzedaży energii elektrycznej dla odbiorców indywidualnych z grupy taryfowej G . Odbiorcy ci nie mają możliwości wyboru innego dostawcy energii elektrycznej . Obszar działania Lubzel S.A. obejmuje 16 powiatów (cztery z nich tylko w części) oraz dwa miasta na prawach powiatu (Lublin i Biała Podlaska) .

Organ antymonopolowy ustalił, że tylko w I połowie 2002 r., w trakcie wykonywanych prac eksploatacyjnych, w 3416 przypadkach zaistniała konieczność wejścia pracowników Lubzel S.A. na teren indywidualnych odbiorców energii elektrycznej . Zgodnie z uzyskaną informacją , w 16 tego typu przypadkach odbiorcy występowali z wnioskami o wypłatę odszkodowania ze strony Lubzel S.A.

Prezes UOKiK zważył , co następuje :

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (...) zakazaną praktyką jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym . Ustawa nie wymienia w sposób wyczerpujący przejawów nadużywania pozycji dominującej, art. 8 ust. 2 zawiera typowe przykłady takich zachowań, nie zamykając jednocześnie ich katalogu . Możliwe jest więc zakwalifikowanie , jako nadużycia pozycji dominującej na rynku, innych zachowań dominanta, noszących znamiona bezprawnego ograniczania konkurencji lub godzących w interesy konsumentów .

W rozpatrywanej sprawie Lubzel S.A. działając na niekonkurencyjnym rynku, jakim jest rynek dostawy energii elektrycznej dla odbiorców indywidualnych (grupa taryfowa G), posiada niekwestionowaną pozycję monopolistyczną , będącą kwalifikowaną postacią pozycji dominującej . Dostawca energii jest na terenie swojego działania monopolistą sieciowym, technologicznie powiązany ze swoimi odbiorcami i nie spotykającym się z

jakąkolwiek konkurencją . Lubzel S.A. sprzedaje energię elektryczną odbiorcom indywidualnym na podstawie ponad 460 tysięcy zawartych umów .

Umowa sprzedaży energii ma charakter adhezyjny, tzn. ze względu na swoją masowość zawierana jest na podstawie wzorca . Odbiorca musi zaakceptować, jednostronnie ustalone przez Lubzel S.A., warunki umowy, bez możliwości ich negocjacji . W przedmiotowej sprawie okoliczność ta, w kontekście ustalonej pozycji rynkowej, wyczerpuje przesłankę narzucania uciążliwych zapisów umownych odbiorcy energii przez dostawcę .

Jak wskazano wyżej indywidualny odbiorca posiada o wiele słabszą pozycję kontraktową niż Lubzel S.A. Tym bardziej powinny się znaleźć w umowach sprzedaży energii wszystkie zapisy odnoszące się do praw i obowiązków tegoż odbiorcy . Umowa sprzedaży energii elektrycznej odsyła (w § 6 pkt 2) w kwestii praw i obowiązków jej stron do załącznika – Ogólnych Warunków Umowy Sprzedaży Energii...), a ten z kolei w zakresie odpowiedzialności za pobieranie energii niezgodnie z Umową oraz w kwestii upustów i bonifikat za niedotrzymanie przez Lubzel S.A. standardów jakościowych obsługi odbiorców oraz przekroczenie dopuszczalnego czasu przerwy w dostawie energii odsyła (odpowiednio w ust. I pkt 1 i pkt 8) do zapisów zawartych w Taryfie . Natomiast Odbiorca tylko w oparciu o treść samej Umowy nie jest w stanie określić zasad ustalania przez Lubzel S.A. opłat za nielegalny pobór energii, jak też czy przysługują mu i w jakiej wysokości bonifikaty i upusty z tytułu np. spadku napięcia w sieci , nie powiadomienia z odpowiednim wyprzedzeniem o przerwie w dostawie lub nie przyjęcia reklamacji . Zważywszy , że przepisy zawarte w Taryfie dotyczą bezpośrednio odbiorcy w kontekście jego praw i obowiązków , to odesłanie przez Lubzel S.A. do zapisów Taryfy w tym zakresie jest uciążliwym warunkiem umowy . Uznając, że zapisy Taryfy w części mogą stanowić wzorzec umowy sprzedaży należy tym samym zastosować do ich oceny przepisy kodeksu cywilnego . Umowy zawierane z konsumentami, z pominięciem zawieranych w drobnych sprawach życia codziennego, powinny zawierać wszystkie istotne postanowienia (zgodnie z art. 384 k.c.) oraz powinny spełniać warunek jasności i jednoznaczności (zgodnie z art. 385 § 2 k.c.) . Wbrew twierdzeniu Lubzel S.A. dostępność Taryfy dla odbiorców indywidualnych nie jest oczywista . Każda ze wskazanych możliwości zapoznania się z zapisami Taryfy jest stosunkowo niewygodna, uciążliwa lub niedostępna dla większości odbiorców . Zapozdawanie się z Taryfą w siedzibie Lubzel S.A., czy jego jednostce terenowej wymaga dojazdu i jest czasochłonne, także z powodu skomplikowania tego dokumentu .

Ustalone zachowanie Lubzel S.A. , jako monopolisty, stanowi przejaw nadużycia pozycji dominującej na rynku i może być zakwalifikowane jako nienazwana praktyka, określona w art. 8 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów(...).

Jak zostało wykazane wyżej Lubzel S.A. posiada pozycję dominującą, a w praktyce monopolistyczną, na rynku dostawy energii elektrycznej dla odbiorców indywidualnych i jednocześnie, poprzez adhezyjny charakter zawieranych umów narzuca jednostronnie określone warunki odbiorcom. Organ antymonopolowy uznał za niedozwoloną praktykę, także działanie Lubzel S.A., polegające na umieszczeniu w treści Ogólnych Warunków Umowy Sprzedaży Energii Elektrycznej i Świadczenia Usług Przesyłowych, stanowiących integralną część Umowy Sprzedaży energii elektrycznej, zapisu mogącego w praktyce zablokować składanie przez odbiorców wniosków o odszkodowanie z tytułu prowadzonych na ich terenie przez Lubzel S.A. prac eksploatacyjnych. Przepis zawarty w ust. III pkt 1.9 Ogólnych Warunków formułuje obowiązek Odbiorcy energii w zakresie umożliwienia upoważnionym pracownikom Lubzel S.A. dostępu do znajdujących się na terenie Odbiorcy elementów sieci elektroenergetycznej w celu dokonania prac eksploatacyjnych lub usuwania awarii. Ten zapis jest oczywisty i przez Organ antymonopolowy nie kwestionowany. Jednak zawarta w środku podpunktu 1.9 treść, iż Odbiorca nie będzie sobie rościł pretensji z tytułu prac eksploatacyjnych, polegających np. na wycince drzew, czy też odkopaniu kabla, prowadzonych przez pracowników Lubzel S.A. stanowi uciążliwy warunek umowy. Przy tego typu pracach istnieje duże prawdopodobieństwo wyrządzenia szkód poprzez zniszczenie zasiewów, drzew, ogrodu i innych składników majątku Odbiorcy. Brzmienie przytoczonego fragmentu podpunktu 1.9 dla przeciętnego Odbiorcy nie pozostawia wątpliwości, że nie ma z tytułu ewentualnych szkód możliwości dochodzenia odszkodowania. Świadczy o tym pośrednio fakt, iż wg danych przedstawionych przez Lubzel S.A., w I półroczu 2002 r. w 3416 wypadkach dokonano wejścia na teren indywidualnych Odbiorców w celu wykonania odpowiednich prac eksploatacyjnych, natomiast tylko 16 razy Odbiorcy ci występowali z wnioskami o wypłatę odszkodowania. Fakt „wątpliwości interpretacyjnych” odnośnie przedmiotowego zapisu uznał także Lubzel S.A., deklarując jego wykreślenie z Ogólnych Warunków... Jednocześnie organ antymonopolowy uznał za dalece niewystarczające wyjaśnienie Dostawcy energii, iż powołanie się w Ogólnych Warunkach ... (ust. I pkt 16.1) na zastosowanie przepisów Kodeksu Cywilnego w sprawach nie unormowanych Umową, wskazuje Odbiorcy, że ma on prawo dochodzenia roszczeń na zasadach ogólnych, jeśli wykonywane prace spowodowały dla niego szkody. Dla przeciętnego Odbiorcy, nie będącego przecież specjalistą, kwestia ewentualnego odszkodowania jest przecież w Umowie już uregulowana, a mianowicie „nie może sobie rościć pretensji z tytułu prowadzenia prac ...”. Przedmiotowy zapis stanowi więc uciążliwy warunek umowy, narzucony przez dominanta rynkowego.

Kara pieniężna, którą Prezes UOKiK nałożył na Lubzel S.A. wynosi 35 000 zł, co stanowi równowartość 10028,65 euro i nałożona została w oparciu o art. 101 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (...) w

związku z art. 115 tejże ustawy . Wartość 1 euro została przeliczona zgodnie z tabelą NBP z dnia 28.12.2001 r. . Art. 101 ust. 2 pkt 1 stanowi , że Prezes UOKiK może nałożyć w drodze decyzji na przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości stanowiącej równowartość od 1000 do 5 000 000 euro , jednak w nie większej niż 10% przychodu osiągniętego przez danego przedsiębiorcę w roku rozliczeniowym, poprzedzającym rok nałożenia kary .

Prezes UOKiK decydując się na nałożenie niniejszą decyzją kary pieniężnej wziął przede wszystkim pod uwagę skierowany przeciwko konsumentom charakter zachowania Lubzel S.A. na rynku , wyrażający się w utrudnianiu zapoznania się im z przysługujących prawami, a także utrudnianiu ich dochodzenia . Uwzględniono także możliwość powstawania po stronie odbiorców energii elektrycznej strat finansowych z tytułu prac wykonywanych przez Lubzel S.A. na ich terenie oraz powszechność i długotrwałość stosowanych praktyk . Kara orzeczona przez Prezesa ma charakter głównie dyscyplinujący i prewencyjny . Została ona ustalona w niewielkiej wysokości , zważywszy, że Lubzel S.A. osiągnął w roku rozliczeniowym 2001 przychód pozwalający na zastosowanie wobec niego kary w wysokości [REDACTED]

Karę należy wpłacić w ciągu 14 dni od daty uprawomocnienia się decyzji do Narodowego Banku Polskiego , Oddział Okręgowy w Warszawie , na rachunek Nr 51101010100078782231000000 .

W związku z powyższym Prezes UOKiK orzekł jak w sentencji .

Od decyzji niniejszej służy stronom odwołanie do Sądu Okręgowego – Sądu Antymonopolowego w Warszawie , za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Lublinie , w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji .

Otrzymuje :

Lubelskie Zakłady
Energetyczne Lubzel S.A.
ul. Garbarska 21
20-340 Lublin

